

Παρακολούθηση και οδηγίες για το φυσιολογικό παιδί. Θέσεις και αντιπαραθέσεις.

Α. Τραγιαννίδης

Λέκτορας Παιδιατρικής-Παιδιατρικής Αιματολογίας
Β' Παιδιατρική Κλινική ΑΠΘ, Νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ

Α. Ευαγγελίου

Αναπληρωτής Καθηγητής Παιδιατρικής-Παιδιατρικής Νευρολογίας
Δ' Παιδιατρική Κλινική ΑΠΘ, Νοσοκομείο Παπαγεωργίου

Η παρακολούθηση του φυσιολογικού παιδιού και βρέφους βασίζεται στην εφαρμογή οδηγιών που συντάσσονται από έγκριτες επιστημονικές εταιρείες της ημηδαπής αλλά κυρίως της αλλοδαπής. Σκοπός των οδηγιών αυτών είναι η παροχή γενικών κατευθύνσεων και δεν υποκαθιστούν τόσο το γενικό παιδίατρο όσο και τον κάθε μικρό ασθενή και τους γονείς του ξεχωριστά βάσει των εξατομικευμένων αναγκών ανάλογα με την περίπτωση.

Επιστημονικές εταιρείες όπως η Αμερικανική Παιδιατρική Εταιρεία και η αντίστοιχη Βρετανική καθώς και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας παρέχουν οδηγίες και ομοφωνίες για την αντιμετώπιση φυσιολογικών όσο και μη καταστάσεων της παιδικής ηλικίας (1-3). Οι περισσότερες επικεντρώνονται σε συγκεκριμένα προβλήματα των παιδιών όπως η διατροφή και τα ελλείματά της καθώς και η νευρολογική και ψυχολογική ωρίμανση και εξέλιξη παιδιών και εφήβων. Την τελευταία δεκαετία το νέο βιβλίο υγείας παιδιού, το οποίο με απλό και κατανοητό τρόπο παρέχει τη δυνατότητα παρακολούθησης της πορείας και της ανάπτυξης του παιδιού με τη συνεργασία του γονέα και του παιδίατρου, έχει δώσει τη δυνατότητα παρακολούθησης/καταγραφής της εξέλιξης και της πορείας των βρεφών και των παιδιών στη χώρα μας (4). Πρόσφατα, παρέχονται και από το Ινστιτούτο Υγείας Παιδιού οδηγίες για την παρακολούθηση των παιδιών στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (5).

Σκοπός της παρούσας αντιπαραθέσης είναι αφενός η ευθυγράμμιση των οδηγιών τόσο από τους γενικούς παιδίατρους και τους γονείς και αφετέρου η εκάστοτε απόκλιση ή παρέκλιση από τις οδηγίες με δεδομένο ότι κάθε παιδί και η οικογένειά του αποτελούν ξεχωριστές οντότητες με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και διαφορετικό περιβάλλον. Στη συνέχεια αναφέρονται τα σημεία που θα αναπτυχθούν και αφορούν:

1. Διατροφή φυσιολογικού βρέφους/παιδιού.

Σύμφωνα με όλες τις οδηγίες υποστηρίζεται η εφαρμογή της μεσογειακής διαίτας/διατροφής σε όλα τα παιδιά και τους εφήβους βάσει των δεδομένων που καταδεικνύουν την ευεργετική επίδρασή της στο καρδιαγγειακό σύστημα. Παρόλα αυτά, η εφαρμογή του δυτικού τρόπου ζωής και στις διατροφικές συνήθειες των παιδιών στην Ελλάδα έχει προκαλέσει μία εκρηκτική αύξηση της παχυσαρκίας και ως απότοκο την πρώιμη εκδήλωση μεταβολικού συνδρόμου. Τα σημεία κλειδιά στη διατροφή και τις σιτιστικές συνήθειες των παιδιών στη χώρα μας που θα πρέπει να ελέγχονται από τον παιδίατρο σε συνεργασία με τους γονείς και το περιβάλλον του παιδιού γενικότερα αφορούν στην εφαρμογή του μητρικού θηλασμού τα οφέλη του οποίου είναι δεδομένα, στην εφαρμογή της μεσογειακής διατροφής στην παιδική και εφηβική ηλικία, τη συμπληρωματική χορήγηση σιδήρου σε θηλάζοντα και/ή πρόωρα νεογνά και ενδεχομένως τη χορήγηση βιταμίνης D3 στα θηλάζοντα νεογνά που αναφέρεται στις οδηγίες της Αμερικανικής Παιδιατρικής Εταιρείας. Επιπλέον, το νέο βιβλιário υγείας παιδιού παρέχει τη δυνατότητα παρακολούθησης των καμπυλών ανάπτυξης των παιδιών και την πρώιμη ανίχνευση αποκλίσεων βάσει του σωματικού βάρους και του δείκτη μάζας σώματος.

2. Νευρολογική εκτίμηση

Βάσει των αδρών οδηγιών του βιβλιαρίου υγείας παιδιού αλλά και των εκτενών πρόσφατων οδηγιών του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού δίνεται η δυνατότητα εφαρμογής νευρολογικής εξέτασης και εκτίμησης των βρεφών και των παιδιών έτσι ώστε να καταγράφεται η γνωστική, λεκτική, κοινωνική και η κινητική τους πορεία και να ανιχνεύονται πρώιμα οποιεσδήποτε διαταραχές. Με δεδομένο ότι μεταξύ του 6ου και του 9ου μήνα της ζωής οι αντανεκλαστικές λειτουργίες και δεξιότητες του βρέφους αντικαθίστανται από τις βουλητικές δίνεται η δυνατότητα στον παιδίατρο να ανιχνεύσει πρώιμες διαταραχές ελέγχοντας την κινητική συμμετρία και την παρουσία υποτονίας/υπερτονίας. Στην πρώιμη νηπιακή ηλικία ο ρόλος του παιδίατρου παραμένει σημαντικός για την πρώιμη αναγνώριση διαταραχών του φάσματος του αυτισμού, κινητικών προβλημάτων, αυτονομίας και διαταραχών ελλειμματικής προσοχής και υπερκινητικότητας. Τέλος, η πρώιμη ανίχνευση μαθησιακών διαταραχών στα παιδιά σχολικής ηλικίας, η παρακολούθηση της σωματικής/ψυχολογικής ανάπτυξης, η ετοιμότητα του παιδιού έναντι καταστάσεων παρενόχλησης (bullying) και η προαγωγή της φυσικής δραστηριότητας αποτελούν σημαντικά σημεία εκτίμησης στην όσιμη παιδική και την εφηβική ηλικία.

3. Καρδιαγγειακό σύστημα

Ο ρόλος του παιδίατρου κρίνεται σημαντικός στην ανίχνευση με βάση το ιστορικό και την κλινική εξέταση των βρεφών και των παιδιών με προβλήματα από το καρδιαγγειακό. Η κλινική εξέταση σε

τακτικά χρονικά διαστήματα με ακρόαση της καρδιάς και μέτρηση της αρτηριακής πίεσης αποτελεί πρακτική που οφείλεται να εφαρμόζεται από τον γενικό παιδίατρο ώστε έγκαιρα να παραπέμπονται σε ειδικό τα παιδιά με κλινικά σημεία και συμπτώματα ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια που δεν επιβάλλεται η υποχρεωτική καρδιολογική εκτίμηση των παιδιών σχολικής ηλικίας για την λήψη του πιστοποιητικού υγείας.

4. Όραση/ακοή

Σύμφωνα με τις διεθνείς οδηγίες στη χώρα μας την τελευταία δεκαετία εφαρμόζεται μαζικός έλεγχος ακοής και όρασης σε όλα τα νεογνά ώστε να ανιχνεύονται πρώιμες διαταραχές ή συγγενείς ανωμαλίες των οργάνων. Η όραση βάσει των περισσότερων διεθνών οδηγιών θα πρέπει να ελέγχεται σε κάθε επίσκεψη στον παιδίατρο, ενώ έλεγχος απο οφθαλμίατρο θα διενεργείται για αμβλυωπία, στραβισμό και οπτική οξύτητα στις ηλικίες 4-5 ετών , ενώ η οπτική οξύτητα ακολούθως θα ελέγχεται ανά 2-3 έτη. Όσον αφορά τον έλεγχο της ακοής συστήνεται αν υπάρχουν διαταραχές οι οποίες ανιχνεύονται απο τον παιδίατρο ή συνυπάρχουν παράγοντες κινδύνου (οικογενειακό ιστορικό, προωρότητα, σύνδρομα, χρόνια ή υποτροπιάζουσα μέση ωτίτιδα με υγρό κ.α).

Βιβλιογραφία

1. http://www.who.int/topics/child_health/en/
2. <http://www.rcpch.ac.uk/improving-child-health/clinical-standards-and-guidelines/clinical-guidelines-and-standards>
3. <https://www.aap.org/en-us/Pages/Default.aspx>
4. <http://www.moh.gov.gr/articles/citizen/anakoinwseis-ndash-egkyklloi/173-bibliario-ygeias-paidioy>
5. http://www.uoa.gr/fileadmin/user_upload/PDF-files/anakoinwseis/koinwniko_ergo/2015/IYP-Tomos2_G.pdf